

Konstitutionsutskottet

Ink 2026 -03- 27

Dnr 1641-2025/26

2026-03-27

Anmälan om granskning till Konstitutionsutskottet

Begäran om granskning:

Den 29 mars intervjuades energiminister Ebba Busch i SVT:s program Agenda med anledning av att utbyggnaden av vindkraft på land och till havs avstannat under mandatperioden.

I ett segment där förutsättningarna för havsbaserad vindkraft avhandlades lyfte journalisten följande: "Problemet här som branschen pekar på är ju att det inte är lönsamt att bygga"

Som svar på det uttalande statsrådet:

"Men jag har inte försämrat lönsamheten."

Energiministerns uttalande är vilseledande och osakligt.

År 2021 fick Svenska kraftnät i uppdrag av regeringen att ta fram en plan för utbyggnad av transmissionsnätet i svenskt sjöterritorium. Den 1 januari 2022 fick Svenska kraftnät ansvar för att bygga ut transmissionsnätet till områden inom Sveriges sjöterritorium där det finns förutsättningar att ansluta havsbaserad vindkraft. Bakgrunden till dessa förändringar var 2016 års energiöverenskommelse där en politisk utfästelse gjordes om slopade anslutningskostnader för havsbaserad vindkraft. Syftet bakom den politiska överenskommelsen var att uppmuntra investeringar i detta kraftslag. 15-30 procent av totalkostnaden för ett havsbaserat vindkraftsprojekt utgörs av anslutningen till land.

Sommaren 2023 föreslog regeringen en ändring i en förordning med instruktion till Svenska kraftnät. Ändringen innebar att uppdraget till Svenska kraftnät att bygga ut kablar till vindkraftsparker till havs och stå för en del av kostnaderna togs bort.

I promemorian¹ från Klimat- och näringslivsdepartementet som föregick den ändrade instruktionen till Svenska kraftnät gjordes följande bedömning av effekten av att ta bort uppdraget att bygga ut stamnät till havs:

“Det ursprungliga syftet med att införa ett tillägg till Svenska kraftnäts förordning var att öka takten i utbyggnaden av vindkraft. Ett borttagande kan påverka budgeten för planerade projekt och leda till ett färre antal parker som byggs.”

Det råder inga tvivel om att beslutet har försämrat lönsamheten för havsbaserad vindkraft i Sverige.

I en intervju² i Dagens Nyheter den 11 februari 2024 sa Vattenfalls VD följande:

“– För mig är det självklart. Svenska kraftnät har ett statligt monopol på stamnät, och ska därför erbjuda anslutning till vindkraftverk till havs.”

Utan hjälp med anslutning – inget Kriegers Flak?

– Det är inte troligt att det blir lönsamt då, det blir knappast intressant för någon att investera i Sverige. Jag hoppas på en lösning. Vi sitter inte med avgörandet – men regeringen vet vad vi tycker.”

Den 3 september 2024 meddelande Vattenfall i ett pressmeddelande³ att man beslutat att pausa utvecklingen av det tillståndsgivna havsbaserade vindkraftsprojektet Svenska Kriegers Flak. I pressmeddelandet skrev Vattenfall följande:

“Skulle investeringsförutsättningarna förändras, och Vattenfalls tillstånd att bygga vindkraftsparken fortfarande gäller, kan arbetet komma att återupptas. Vattenfall har tidigare kommunicerat att en av grundförutsättningarna för att investera i projektet är en rimlig anslutningspunkt till ett utbyggt stamnät till havs.”

Som anförts ovan är energiministerns uttalande om att hon inte försämrat lönsamheten för havsbaserad vindkraft vilseledande och direkt osakligt.

¹ <https://www.regeringen.se/contentassets/e7662d45877348eca86bc7184a8fc361/pm-andring-i-forordningen-2007-1119-med-instruktion-for-affarsverket-svenska-kraftnat.pdf>

² <https://www.dn.se/ekonomi/vattenfalls-va-regeringen-maste-satsa-pa-havsvinden/>

³ <https://group.vattenfall.com/se/nyheter-och-press/pressmeddelanden/2024/vattenfall-pausar-det-havsbaserade-vindkraftsprojektet-svenska-kriegers-flak>

Av 1 kap. 9 § regeringsformen framgår att domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter ska i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet. Bestämmelsen gäller för regeringen när den uppträder som högsta myndighet inom förvaltningsorganisationen. I saklighetskravet ligger bland annat utgångspunkten att de uppgifter som lämnas är korrekta. Konstitutionsutskottet har vid ett flertal tillfällen uttalat att det är en självklar utgångspunkt att statsråds uttalanden ska vara korrekta. Statsråd ansvarar för sina uttalanden och därmed även för att de uppgifter som de lämnar är korrekta. Utskottet har vid flera tillfällen riktat kritik mot att uttalanden från olika statsråd varit missvisande eller felaktiga⁴. Ett statsråd ska således iaktta saklighet i sin tjänsteutövning och säkerställa att hens uttalanden är korrekta.

Konstitutionsutskottet bör granska energiministerns uttalanden i nämnda intervju med avseende på dess förenlighet med regeringsformens krav på saklighet.

Linus Lakso, riksdagsledamot (MP)

⁴ Konstitutionsutskottets granskningsbetänkande 2021/22:KU20, sid 204.

